

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 13 Sayı: 69 Mart 2020 & Volume: 13 Issue: 69 March 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.4013>

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN E-YAZMA ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ*

EVALUATION OF THE SECONDARY SCHOOL STUDENTS' ELECTRONIC WRITING HABIT

Murat KAYA**
Sedat MADEN***

Öz

21. yüzyıl öğrencilerin eğitim ortamlarında elektronik kaynaklardan yararlanarak öğrenmeyi gerçekleştirdikleri bir dönemdir. Bu dönemde öğrenciler sınıf içi veya dışında farklı öğrenme ortamlarında çeşitli elektronik kaynakları aktif olarak kullanabilmektedirler. Özellikle cep telefonu, tablet ve bilgisayar ortamlarındaki farklı uygulamalar ile eğitim-öğretim imkânları oldukça genişlemektedir. Öğrencilerin hem sosyalleşme imkânı bulup hem de öğrenme ortamına sahip olduğu bu kaynaklar zamanla daha da gelişerek imkanlarını arttırmaktadır. Teknolojinin hayatımızın her alanına etki ettiği bu yüzyılda özellikle eğitim ortamlarında elektronik kaynakların hızla yaygınlaşması okullardaki imkanları da kolaylaştırmıştır. Türkiye’de ilk ve ortaöğretim okullarında yürütülen FATİH projesi kapsamında öğrenciler etkileşimli tahta ve tablet uygulamalarıyla elektronik ortamlarda edebiyat eğitimi alabilmekte ve modern çağın gereklerine uygun ders materyallerini kullanabilmektedirler. Özellikle elektronik yazma ve okuma etkinlikleri ile edebiyat eğitimi daha aktif bir hâle gelebilmektedir. Bu doğrultuda EBA ve LİSEGO altyapılı ders içerikleri öğrencilerin beğeni ve dikkatini çekerek edebiyat eğitiminde kayda değer bir ilerleme göstermektedir. Bu çalışmanın amacı ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarını değerlendirmektir. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılarak öğrencilerin e-yazma alışkanlıkları konusundaki var olan durumları gözlenmiştir. Tarama modeli geçmişte ya da o anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Bu amaçla araştırmanın örneklemini 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Giresun ilinde öğrenim gören 1248 ortaöğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak e-yazma alışkanlıkları ölçeği uygulanmıştır. Bu ölçek alan yazın taramasından hareketle öğrencilerin yazma becerileri göz önüne alınarak özgün bir şekilde hazırlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının olumlu düzeyde artış gösterdiği gözlemlenmiştir.

Anahtar sözcükler: E-yazma, Yazma Eğitimi, Klavye, Alışkanlık, Ortaöğretim.

Abstract

21st century is a period in which students use electronic sources in their educational environment to learn. In this period, students can use different electronic sources actively inside or outside the classroom. Education and training facilities have been extended with different applications especially in mobile phone, tablet and computer environment. These sources, which students both have the opportunity to socialize and have a learning environment, increase their opportunities in course of time. In this century, which technology affects our life in every aspect, the rapid spread of electronic sources, especially in education, facilitated the opportunities in schools, too. In Turkey, with the scope of FATİH Project in primary and secondary schools, students can have literature education in electronic environment with interactive boards and tablet applications and also they can use the course materials which are appropriate to the requirements to the modern era. Especially with the electronic writing and reading activities literature education can become more active. For this purpose, course contents of EBA and LİSEGO attract the students’ appreciation and attention and remarkable progress in literature education can be seen. The aim of this study is to evaluate the secondary school students’ e-writing habits. In the research, students’ existing e-writing habits have been observed by using descriptive survey model. The descriptive survey model is a research approach that aims to define a past or an existing situation as it exists. For this purpose, the sample of this research has been consisted of 1248 secondary school students who are studying in Giresun in 2015-2016 academic year. In this research as a data collection tool, e-writing habit scale has been applied. This scale has been prepared in an original way by considering the students’ writing habits based on the survey. According to the findings obtained from the research it has been seen that secondary school students’ e-writing habits have positive development.

Keywords: E-writing, Writing Education, Keyboard, Habit, Secondary Education.

* Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazar tarafından hazırlanan tezden üretilmiş ve UTEK 2019 Kongresi’nde sunulmuş sözlü bildirinin geliştirilmiş hâlidir.

** Öğretmen, Giresun 125. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, dekadand28@hotmail.com.

*** Doç. Dr., Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, ORCID: 0000-0002-8024-8182

1. GİRİŞ

Değişen ve gelişen bilim-teknoloji aygıtları insanoğlunun evrende var olma sürecine hizmet etmektedir. Hayatın her karesinde kendine yer bulan teknoloji hareketleri 21. yüzyılda tüm dünyanın hayretle takip ettiği doğal bir süreç olmuştur. Sosyal hayatın bütün unsurlarında gelişen teknolojinin en son örneklerini görmek mümkündür. Bununla birlikte özellikle eğitim sahasında teknolojik yeniliklerin bireylere öğrenme ortamında sağladığı kolaylıklar dijital okuryazarlık kavramına da zemin hazırlamaktadır. 90'lı yıllardan sonra hızla gelişen internet kullanımı bireylerin ekran okuma ve yazma becerilerine önemli katkı sağlamıştır. Özellikle e-posta, resim, fotoğraf, dijital içerikleri görüntüleme ve bilgi paylaşımı bu ortamların kullanım oranını büyük oranda artırmıştır. İnternet kullanımı bireylerin dijital ortamlardaki metinleri okuma ve anlamlandırma sürecine katkı sağlarken diğer taraftan da yazma becerilerine doğrudan etkide bulunmuş ve değiştirmiştir. Zamanla değişen metin türleri bir metni sadece yazılı olmanın dışında sesli ve görsel içeriklerle de sunmaya başlamıştır. Bu bağlamda e-yazma kavramı değişen yazma ortamlarını ayrı bir çerçeveye yerleştirmiştir. Özellikle teknolojik değişimin olduğu her alanda e-yazma kavramından bahsetmek ve bu kavramı etkin bir şekilde açıklamak yazma eğitimi açısından büyük önem arz etmektedir. Öğrencilerin eğitim hayatları boyunca sahip olmaları gereken e-yazma becerisi hayat boyu öğrenme basamaklarında önemli bir yere sahiptir.

Yazma eylemi bireyin anlamlı ve kurallı cümleler kurma işine dayanmaktadır. Bu süreçte birey düşünerek ve ifadeleri sıraya koyarak bu eylemi gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla belirli bir zaman ve çaba gerektirmektedir. İlk okuma-yazma faaliyeti ile başlayan bu beceri, varlığını devam ettirdiği oranda kendini yeniler ve geliştirir. Özellikle ilk ve ortaöğretim düzeyinde yapılacak olan yazma etkinlikleri bireyin yazma becerisini oluşumunda ve alışkanlığa dönüşmesinde belirleyici rol üstlenmektedir. Ancak dikkatle incelendiğinde, ilkokuma-yazma faaliyetleriyle başlayan bu beceri bireyin ilerleyen yaşlarında giderek azalmaktadır. Yazma becerisinin edinilmesi için okul çağının ilk yıllarından itibaren temel harf kullanımı ve yazma çalışmaları yoğun ve sürekli yapılmaktadır. Öğrenci bu beceriyi edinip gündelik hayatında kullanabilir durum geldikten sonra artık gereksinim duydukça bu beceriyi kullanmayı sürdürmektedir.

Yazma becerisinin erken yaşlarda bireye kazandırılması gerekir. Dinleme, konuşma ve okuma becerisi gelişmiş bireylerde yazma eğitimi de hızlı ilerlemektedir. Özellikle ilkokulda temel dil becerilerine dair etkinlikler ne kadar çok yaptırılırsa yazma da buna bağlı olarak gelişecektir. "Yazma eğitimi çalışmalarında ürün ve süreç odaklı iki yaklaşım bulunmaktadır. Öğrencilerde yazma becerisinin gelişmemesinin nedenlerinden birisi de bu eğitimin ürün odaklı yaklaşımına göre verilmesidir. Yani yazı yazarken öğrencilere dönüt verilmemesi, yanlışlarının düzeltilip yazma sürecinde izlenmemesi ve gereken yönlendirmenin yapılmamasıdır" (Karatay, 2013, 22). Bu nedenle bireyler, yazı yazmanın özel ve zor bir beceri olduğuna dair yanlış bir yargı ve tutuma kapılırlar. Yazmanın dinleme, konuşma ve okumaya göre daha güç gerçekleştiği fikri öğrencilerin kendini yazı ile anlatmaktan kaçmasına sebep olmaktadır. Buna Nitekim günümüzde üniversitede düzeyinde dahi duygu ve düşüncelerini yazılı olarak aktarmada sıkıntı çeken bireylerle karşılaşılabilir. Etkili ve doğru yazma alışkanlığı kazandırmak için öğrencinin ilgi ve isteginin önemsenmesi, ders materyallerinin iyileştirilmesi, öğretmenlerin farklı yöntem ve araçlarla öğretim yapması, aile ve okul dışı ortamlardan yararlanılması bu noktada dikkat edilmesi gereken unsurlardır. Ayrıca teknolojinin yoğun biçimde etkilediği günümüz yaşam ortamlarının -e-posta, blog, kısa mesaj, diğer elektronik metinlerin- yazma eğitimi sürecine dahil edilmesi zorunludur.

Elektronik (e-) yazma, insanların dijital araçları (cep telefonu, tablet, bilgisayar vb.) tuşlayarak gerçekleştirdiği yazma eylemidir. Alanyazında tuşlarla yazma, ekrana yazma, dijital yazma ve e-yazma isimleriyle de kullanılan bu yazma biçimi kalemle yazmaya göre farklı özellikler göstermektedir. E-yazma becerisinin geleneksel yazmadan hız ve kolaylık gibi açılardan ayrılan bir yapıda olması onun daha fazla ilgi görmesini beraberinde getirmektedir. Ayrıca e-yazma öğrencilerin sosyal paylaşım yoluyla fikirlerini geliştirme, olaylara ve yaşantılara eleştirel bir tutumla bakma becerilerine de katkı sağlayabilmektedir. E-yazma etkinlikleri kalemle yazmadan farklı olarak öğrencileri gündelik yaşamın içerisinde tutarak onların yazmaya karşı olan önyargılarını da azaltabilmektedir. Öğrenciler sosyal hayatta cep telefonu, tablet ve bilgisayarlar üzerindeki yazma yaşantılarını istekle sürdürdüklerinden bu beceriyi alışkanlığa dönüştürmeleri de kolaylaşmaktadır. Ayrıca teknolojik araçlarla yazma ders ortamına da dahil edildiğinde aynı etki sağlanabilmektedir. Kâğıt ve kalemle yapılan klasik yazma eyleminin alışkanlığa dönüşmesinin önünde duran birçok engel e-yazma çalışmalarıyla azaltılabilmektedir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı öğrencilere teknolojik gelişmelerin imkânlarından faydalanma fırsatı sunmaktadır. Programa göre; “Dersin işlenişinde ve uygulamalarda görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; slayt, bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta, Genel Ağ, EBA içerikleri vb. etkin olarak kullanılmalıdır. Teknolojik araç ve gereçler kullanılırken gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik göz önüne alınmalı ve Genel Ağın güvenli kullanımı konusunda gerekli uyarılar yapılmalı ve tedbirler alınmalıdır. Dijital kaynakların, özellikle Genel Ağdan indirilen materyallerin kullanımında intihal yapılmamalı, etik kurallara ve telif haklarına uyulmalıdır” (MEB, 2017, 11). Yenilenen Türkçe dersi öğretim programında yer alan metin türleri tablosunda e-posta ve blog yazma türleri e-yazma etkinliklerinin öğrenilmesini gerekli hâle getirmiştir. Bu noktada 3. sınıf düzeyinden başlayan e-posta yazımı ile 6, 7, 8. sınıf düzeylerinde kavratılmaya çalışılan blog (günlük) yazma çalışmaları büyük bir öneme sahiptir.

Yenilenen ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programında da yazma alanına yönelik birçok yenilik yer almaktadır. Programa göre yazma çalışmaları "Yazma Tür ve Tekniklerini Tanıma" ve "Uygulama" şeklinde iki aşamada gerçekleştirilir. Yazma çalışmalarında her kazanım için ayrı etkinliklerin yapılması yerine, ünitelerde verilen açıklamalar doğrultusunda her öğrencinin metin üretmesine yönelik çalışmalar yapılır. Yazma çalışmaları her metinden sonra yapılmaz, her üniteye bir kez yapılır. Bu çalışmalar "Ünite Süre ve İçerikleri" başlıklı tabloda belirtilen hususlara dikkat edilerek gerçekleştirilir. Üniteye ele alınan türle ilgili yazma çalışmalarının dışında incelenen metinlerden edinilen düşünce ve izlenimleri konu alan farklı türlerde yazma çalışmaları yaptırılabilir” (MEB, 2017, 20). Öğrencilerin yazma tür ve tekniklerini tanıma çalışmaları özellikle teknolojik gelişmelerin ışığı altında yeni türleri de kavramasını hedeflemektedir. Özellikle e-posta ve blog yazma gibi yeni türler bu alanda öğrencilere teknoloji destekli yazma deneyimleri sunmaktadır. Günlük hayatın önemli bir bölümünü oluşturan cep telefonu ve dijital ortamlardaki yazma eylemi özellikle e-posta ve blog kavramının kullanımını da yaygınlaştırmıştır. Türk dili ve edebiyatı dersinde elektronik yazma konusu mektup ve e-posta ünitesi altında öğretilmeye ve geliştirilmeye çalışılmaktadır.

E-yazma sürecinde yer alan davranışlar geleneksel yazmadan belirli noktalarda farklılaşır. Klavye ile yazarken bireyler yazma sürecini sadece kelime, cümle veya metin olarak algılamazlar. E-yazma ortamında metinle birlikte ses, resim ve videolar da bireyin ifade becerisine hizmet etmektedir. Diğer taraftan teknolojik araçlar vasıtasıyla klavyeyle yazma işlemi gerçekleştirenlerin kalemle yazı yazanlara oranla hareketlerinde ve algılamalarında da değişimler yaşanmaktadır. Metin, görsel ve ses içeriklerini birlikte ve hızlı fark etme, anlama ve anlatma sürecinde bu unsurlardan yararlanma elektronik ortamlarda yazara birçok kolaylık sunmaktadır. Klavyeyle yazı yazanların biçim, tür ve okunaklılık açısından kalemle yazanlara göre bazı üstünlükler elde ettiği de gözlemlenmektedir. Buna karşın e-yazma eylemlerinin kimi olumsuz yanlarının olduğu da belirtilmelidir. “Görsel, zihinsel ve bedensel yorgunluk nedeniyle ekrana yazma etkinlikleri ilk ve ortaokul öğrencilerine uzun süreli önerilmemektedir. İlk ve ortaokul düzeyinde öğrencilerin önce kâğıda yazma becerileri geliştirilmeli, ardından ekrana yazmaya geçmelidir” (Güneş, 2013, 383). Öğrencilerin ilkökuma yazma becerileri tamamlanmadan gerçekleşen düzensiz e-yazma çalışmaları onları ilerleyen dönemlerde daha zor durumlarda bırakabilmektedir. E-yazma eyleminin tam ve etkili biçimde kazanılabilmesi için temel yazma becerilerinin edinilmesi önceliklidir.

Bilgisayar, cep telefonu ve tablet kullanımının arttığı 21. yüzyılda insanların farklı yollarla kurdukları iletişim biçimleri sürekli değişmektedir. Bu amaçla e-yazma ve buna bağlı kullanım alanları da oldukça genişlemektedir. E-yazma süreci bilgisayar, cep telefonu ve tablet kullanımının en aktif ve sürdürülebilir tarafını oluşturmaktadır. Bu durum elektronik yazma araçlarının kullanım alanlarını ve özelliklerini de geliştirmektedir. Özellikle FATİH projesi kapsamında okullarda öğrencilere dağıtılan tablet bilgisayarlar onların e-okuma ve e-yazma becerilerini etkilemektedir. Bu durum öğrencilerin sınıf ortamında akıllı tahta kullanımı ile artmaktadır. “Tablet bilgisayarların öğrenme-öğretme ortamına muhtemel katkıları; öğrenci motivasyonunu arttırması, her yerde ve her zaman gerçekleşen öğrenmeyi desteklemesi, öğrenme-öğretme ortamını zenginleştirilmesi, çoklu ortamların kullanımına olanak vermesi, bireysel öğrenmeyi desteklemesi, ders materyallerinin kolay erişilebilir ve taşınabilir olması, değerlendirme ve geribildirim aracı olarak kullanılma potansiyeline sahip olması şeklinde özetlenebilir” (Çetinkaya ve Keser, 2014, 15). Tablet bilgisayarların sahip olduğu bu özellikler eğitim ortamlarında daha rahat ve kullanılabilir olmalarını sağlamaktadır. Sınıf içerisinde etkileşimli bir şekilde akıllı tahta uygulamalarına entegre hâlde kullanılan tabletler işlenen dersin içeriğini zenginleştirmektedir. Tablet bilgisayarlar öğrencilerin e-yazma becerilerini geliştiren onlara alternatif öğrenme ortamları oluşturan önemli bir teknoloji aracıdır. Öğrenciler ekran üzerinde okuyup bilgi edinebilmekte ve düşüncelerini klavye ile ekrana yazarak teknolojinin sunduğu iletişim fırsatlarından yararlanabilmektedir.

Öğrencilerin sosyal yaşamın bir gereği olarak her fırsatta iletişimde bulunduğu göz önünde bulundurulursa elektronik ortamlardaki paylaşımların değeri daha iyi anlaşılabilir. İnsanlar evde, okulda, hastanede, pastanede vb. yerlerde haberlere vermek, bilgi edinmek ve paylaşmak, mesaj yazmak ve eğlenmek gibi temel ihtiyaçlarla elektronik yazma becerisini sıkça kullanırlar. Ayrıca bu durumun okul ve eğitim ortamlarında öğrencilerin öğrenme alışkanlıklarını etkilediği de görülmektedir. Öğrencilerin elektronik araçlar üzerinde yazılı anlatım yapabildiği eğitim ortamları derse yönelik tutum ile beraber, algılama, ön bilgileri işe koşma, görsel okuma ve sunu, etkileşim gibi açılardan süreci zenginleştirmektedir. “Elektronik gelişmelerle birlikte gündeme gelen tuşlarla yazma eğitim alanında köklü değişiklikleri beraberinde getirmektedir. Okullarda çoğu öğrencinin bilgisayar tercih ettiği ve tuşlarla yazı yazdığı görülmektedir. Özellikle hızlı not almak ve yazıları paylaşmak için ekrana yazma tercih edilmektedir. Hatta yazı çalışmaları bile Word ve TextEdit gibi bilgisayar dosyaları üzerinde yapılmaktadır. Araştırmalar tuşlarla yazma alışkanlığının çoğu gelişmiş ülkede hızla yayıldığını göstermektedir” (Güneş, 2016, 23).

E-yazma kavramını konu alan farklı araştırmalara alanyazında rastlanabilmektedir. Örneğin Duran’ın (2013) 5. ve 8. sınıf öğrencilerinin kalem ve klavye ile yazma düzeylerini karşılaştırdığı çalışmasına, Alanazi’nin (2013) e-yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine yönelik etkisini incelediği araştırmasına, Güneş’in (2016) kalem ve klavye ile yazma arasındaki farklılıkları ortaya koyup tartıştığı çalışmasına, Maden ve arkadaşlarının (2017) adayların dijital yazma alışkanlıklarının tespit etmeyi amaçladığı araştırmaya ve Polat’ın (2018) klavye ile yazmaya yönelik eğitimcilerin görüşlerini belirlemeyi hedefleyen çalışmasına alanyazından ulaşılabilmektedir. Buna karşın ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarını konu alan bir çalışmanın bulunmaması dikkat çekmektedir.

Araştırmanın amacı; ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarını belirlemek ve çeşitli değişkenler açısından değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıkları ne düzeydedir?
2. Ortaöğretim öğrencilerinin genel yazma ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?
3. Ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetleri ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?
4. Ortaöğretim öğrencilerinin evde bilgisayar kullanma durumları ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?
5. Ortaöğretim öğrencilerinin evden internete bağlanma durumu ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?
6. Ortaöğretim öğrencilerinin cep telefonu sahibi olma ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?
7. Ortaöğretim öğrencilerinin cep telefonuyla internete girme ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modeline göre yürütülmüştür. “Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) araştırması denir. Öğrencilerinin kendisinin ders işleme yöntemleri hakkında ne düşündüklerini öğrenmek isteyen bir öğretmenin durumunu ele alalım. Öğrencilerin beğendikleri yöntemler nelerdir? Beğenmedikleri nelerdir? Niçin? En çok ve en az beğendikleri yöntemler nelerdir? Bu tür sorular, öğrencilerin yöntemlere karşı görüşlerini ölçen çeşitli anket teknikleri kullanarak en iyi şekilde cevaplanabilir. Tarama araştırmasının önemli bir avantajı, oldukça çok bireyden oluşan örneklemde elde edilen birçok bilgiyi bize sunmasıdır” (Büyüköztürk ve diğ., 2010, 17). Ortaöğretim öğrencilerinin elektronik yazma alışkanlıkları tespit edileceğinden araştırmada tarama yönteminden yararlanılmıştır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırma, 2015-2016 Eğitim - Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında gerçekleştirilmiştir. Araştırma Giresun il merkezinde yürütülmüş olup Giresun il merkezinde MEB’e bağlı liselerde 7128 öğrenci bulunmaktadır. Araştırma evreninin büyük olmasından dolayı örneklem alma yoluna gidilmiştir. Örneklem grubu “basit tesadüfi örnekleme” yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. “Basit rastgele örnekleme de denilen tesadüfi örneklemede, evrendeki öğelerin her olası birleşiminin, örneklem içinde yer alması için eşit bir ihtimali vardır. Bu yöntemin kullanılabilmesi için ele alınan problemlerle ilgili bilgilerin evrene göre benzeşik (homojen) olması gerekir. Basit tesadüfi örneklemede öncelikle evrenin tüm öğelerini içeren bir örneklem çerçevesi yapılmalıdır” (Baltacı, 2018, 240). Basit tesadüfi örneklemede örneklem ile evrende bulunması muhtemel örneklem çevresi belirlenmiş olup il merkezindeki öğrenciler incelemeye dahil edilmiştir. Daha

sonra il merkezindeki okullarda kaç öğrenci olduğu ve örneklem sayısına ulaşabilmek için kaç öğrenciye ulaşılması gerektiği hesaplanmıştır. Buna göre il merkezindeki 10 liseye ulaşarak gereken katılımcı sayısına ulaşılacağı öngörülmüştür. Okulların belirlenmesinde “basit tesadüfi örnekleme” yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 1. Örneklem Gruplarına Ait Bilgiler

Okul	Öğrenci sayısı
125. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	159
Hamdi Bozbağ Anadolu Lisesi	149
Sosyal Bilimler Lisesi	130
Nurettin Canikli İmam Hatip Lisesi	127
Mimar Sinan Anadolu Lisesi	124
Fen Lisesi	120
Giresun Anadolu Lisesi	120
Aksu Anadolu Lisesi	116
Spor Lisesi	112
Ticaret Lisesi	91
Toplam	1248

Araştırmanın örneklem grupları, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı Giresun ilinde yer alan 125. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Hamdi Bozbağ Anadolu Lisesi, Mimar Sinan Anadolu Lisesi, Nurettin Canikli İmam Hatip Lisesi, Giresun Anadolu Lisesi, Spor Lisesi, Ticaret Lisesi, Aksu Anadolu Lisesi, Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesindeki 1248 öğrenci olarak belirlenmiştir.

2.2. Veri toplama araçları

Araştırmanın verilerinin toplanması amacıyla daha önce bu ve benzer konulara yönelik olarak oluşturulan çeşitli tez, makale, kitap ve dergiler incelenmiştir. Bu çalışmalarda örnek ölçek, anket ve formlar incelenerek elektronik yazma ölçeği oluşturulmuştur. Öğrencilerin elektronik yazma alışkanlıklarını belirlemek amacıyla oluşturulan ölçek üç bölümden oluşmaktadır:

- 1- Kişisel Bilgiler:** İlk bölümde öğrencilerin kişisel bilgilerini içeren sorular yer almaktadır. Ayrıca teknolojiyi kullanmaya yönelik temel sorular ile elektronik ortamlardaki okuma ve yazma durumlarının tespitine dair sorular bulunmaktadır. Bu bölüm öğrencilerin kişisel bilgileriyle ilgili 16 maddeden oluşmaktadır.
- 2- Genel Yazma:** İkinci bölümde öğrencilerin genel yazma ile ilgili durumları belirlenmeye yönelik maddeler yer almaktadır. Bu bölümde genel yazmanın amaçları ve ihtiyaçları konusunda 20 tane madde bulunmaktadır. Bu maddeler öğrencilerin genel yazmaya karşı olan alışkanlıklarını belirlemenin yanı sıra öğrencilerin kullanım alışkanlıklarının tespit edilmesi de amaçlanmıştır. Öğrencilerin genel yazma alışkanlıklarını belirlemek için, Özdemir'in (2011) ilgili araştırmasında kullanılmış ölçekten yararlanılmış, ölçek üzerinde düzeye uygunluk açısından çeşitli değişiklikler yapılarak 20 maddelik bir ölçek hazırlanmıştır. Hazırlanan ölçme aracı ile ilgili Türkçe eğitimi uzmanlarından ve Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinden görüş alınmıştır. Görüşler doğrultusunda dil ve anlatım bakımından birtakım değişiklikler yapılmıştır. Genel yazma alışkanlıkları ile ilgili maddelerin aralıkları *Her Zaman*, *Çoğunlukla*, *Ara Sıra* ve *Hiçbir Zaman* olarak belirlenmiştir. Hazırlanan Genel Yazma Ölçeği'nin güvenilirliğini ve geçerliğini tespit etmek amacıyla uygulama öncesi iki farklı okulda dört sınıftan 95 öğrenci üzerinde uygulama yapılmıştır. Elde edilen pilot uygulama verilerinin analizinden ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısının 0,73 olduğu, KMO değeri ise 0,84 olarak tespit edilmiştir.
- 3- Elektronik Yazma Alışkanlıkları:** Üçüncü bölümde öğrencilerin elektronik yazma ile ilgili alışkanlıkları belirlenmeye yönelik maddeler yer almaktadır. Bu bölümde e-yazmanın *Yazma Psikolojisi*, *Amaç-Dil ve Anlatım* ile *Araçlar* boyutlarında yer alan 22 madde bulunmaktadır. Ölçekte oluşturulan maddeler daha sonra Türkçe eğitimi alanında görev yapan iki farklı akademisyen tarafından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ölçek maddeleri *4-Her Zaman*, *3-Çoğunlukla*, *2-Ara Sıra*, *1-Hiçbir Zaman* aralıkları ile, 4'lü likert tipte düzenlenmiştir. Hazırlanan ölçeğin güvenilirliğini ve geçerliğini tespit etmek amacıyla uygulama öncesi iki farklı okulda dört sınıftan 95 öğrenci üzerinde uygulama yapılmıştır. Elde edilen pilot uygulama verilerinin analizinden ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısının 0,80 olduğu, KMO değeri ise 0,82 olarak tespit edilmiştir.

3. BULGULAR

Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının değerlendirildiği bu çalışmada elde edilen bulgular aşağıda tablolar hâlinde gösterilmiştir. Bu amaca yönelik olarak Giresun ilinde 10 ortaöğretim kurumundan 1248 öğrenciye e-yazma alışkanlıkları ölçeği uygulanarak öğrencilerin e-yazma alışkanlıkları değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ulaşılan bulgular aşağıda alt problemlere göre sunulmuştur:

3.1. Ortaöğretim Öğrencilerinin Elektronik Yazma Alışkanlık Düzeylerine Yönelik Bulgular

Tablo 2. Ortaöğretim Öğrencilerinin e-yazma Alışkanlık Düzeyleri

Boyutlar	Elektronik Yazma / e-yazma Alışkanlıkları	Ortalama (1-4 Aralığı)	Std. Sapma
Yazma Psikolojisi	1 E-yazmaya karşı oldukça ilgiliyim.	2,3518	1,10353
	2 E-yazmada kendimi rahat hissediyorum.	2,3421	1,04160
	3 E-yazmaya karşı endişelerim var.	2,7644	1,14005
	4 Elektronik ortamlarda yazma ders motivasyonumu artırıyor.	2,0761	1,00351
	5 E-yazma sırasında kendimi çok yorgun hissediyorum.	2,6795	1,08935
	Toplam	2,4428	0,69124
Amaç- Dil ve Anlatım	6 İnternette paylaşımlarda bulunurum.	2,4639	1,03754
	7 E-postalarım, telefon mesajlarımda ve internetteki anlık mesajlaşmalarım Türkçe karakter kullanmaya dikkat ederim.	1,8413	1,00384
	8 Sosyal paylaşım sitelerinde yorum yazarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ederim.	2,6442	1,09678
	9 Kişisel bir mektupta, e-postada haber, olay ve gelişmeler hakkında bilgiler veririm.	2,1627	1,02651
	10 Teknoloji aracılığı ile yazma etkinliklerinde bulunmak yazma becerilerimi kısıtlıyor.	2,7147	1,09546
	11 Klavye ile yazarken acele ederim.	2,4599	1,05957
	12 Klavye ile yazarken daha çabuk cümle kurabiliyorum.	2,5577	1,08863
	13 Klavye ile yazarken daha az hata yapıyorum.	2,3590	1,15349
	14 Teknolojik gelişmeleri yakından takip ederim.	2,5280	1,06750
	15 İnternet sitelerinde yazı yazarım.	2,1362	1,09341
	Toplam	2,3868	0,63197
Araçlar	16 Düşüncelerimi önce kâğıda dökerim ardından bilgisayarda yazarım.	2,2548	1,05235
	17 Okulda teknoloji aracılığıyla yazı yazmaktan zevk alırım.	2,1018	1,04742
	18 E-posta ile bilgi alışverişinde bulunurum.	2,2059	1,05733
	19 E-yazma faaliyetleri içeren derslerde daha aktif olurum.	2,3742	1,06269
	20 Gün içerisinde elektronik ortamlarda (bilgisayar, cep telefonu, tablet) yazı yazma ihtiyacı duyarım.	2,3421	1,05916
	21 Kişisel bir blog (veya internet sitesi) sahibiyim.	1,9239	0,98496
	22 S-pen, stylus, apple pencil gibi elektronik kalemler kullanırım	1,9127	1,08407
	Toplam	2,1593	0,57981
Genel Toplam		2,3344	0,55444

Tablo 2'deki ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlık düzeylerine ilişkin bulgular incelendiğinde;

Yazma psikoloji boyutunda, e-yazmaya karşı endişe ve e-yazma sırasında yorgun olma durumunun öne çıktığı tespit edilmiştir. Ayrıca, e-yazmanın yazma dersi motivasyonunu artırmasına ilişkin ortalamaların düşük olması dikkat çeken bir bulgudur. E-yazmanın öğrencilerin yazmaya yönelik psikolojilerini 2,46 ortalama ile etkilediği, bu oranın ortalamaların üzerinde olduğu görülmüştür. Bu bulgu, e-yazmanın öğrencilerin yazma becerisi ile ilgili psikolojilerini daha çok olumsuz etkilediği şeklinde açıklanabilir.

Amaç-dil ve anlatım başlığı altında yer alan teknoloji aracılığı ile yazma etkinliklerinde bulunmanın yazma becerileri üzerine olumsuz etkisinin ortaya çıktığı görülmektedir. Aynı başlıkta yer alan sosyal

paylaşım sitelerinde yorum yazarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ederim durumu da e-yazma becerilerindeki tutumu ortaya koymaktadır. Bu başlık altında e-postalarım, telefon mesajlarım ve internetteki anlık mesajlaşmalarım Türkçe karakter kullanmaya dikkat ederim maddesi öğrenciler tarafından en az tercih edilen madde olmuştur.

Araçlar başlığı altında yer alan e-yazma faaliyetleri içeren derslerde daha aktif olurum maddesi e-yazma becerisinin gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır. Aynı başlıkta yer alan günlük hayatta elektronik ortamlarda yazma ihtiyacı duyarım maddesi de bu alandaki gereksinimi ortaya koymaktadır. Yine bu başlık altında yer alan s-pen, stylus, apple pencil gibi elektronik kalemler kullanırım maddesi ise öğrenciler tarafından en az tercih edilen madde olmuştur. Öğrencilerin ölçek maddelerine verdiği cevaplardan hareketle e-yazma konusundaki genel durumlarına dair tespitler yapılmıştır.

3.2. Genel Yazma ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 3. Ortaöğretim Öğrencilerinin Genel Yazma Alışkanlık Düzeyleri

	Maddeler	N	Ortalama (1-4 Aralığı)	Std. Sapma
1	Duygu, düşünce, hayal ve deneyimlerimi yazarak ifade ederim.	1248	2,1546	,97489
2	Günlük ihtiyaçlarımı karşılamak için yazmayı kullanırım		2,1034	,96185
3	Kalemle yazma yerine klavye ile yazmayı tercih ederim.		2,2115	1,05963
4	Bana verilen bir atasözü, vecize ya da kelimeleri kompozisyon kurallarına uygun bir biçimde yazarım		2,3670	1,02100
5	İlgi alanıma giren konularda kişisel görüş ve bakış açımı içeren yazılar yazarım.		2,2316	1,07239
6	Şiir yazarım.		1,7099	,87053
7	Öykü yazarım.		1,5393	,83242
8	Günlük yazarım.		1,8069	,91607
9	Arkadaşlarımla mektuplaşıyorum.		1,4816	,84366
10	Dilekçe yazabilirim.		2,4343	1,02909
11	Kitap okurken not alırım.		1,9824	,98489
12	Konferans ya da herhangi bir konuşmayı dinlerken not alırım.		1,8806	,95328
13	Yazıma başlarken ilk cümlemi yazmakta zorlanırım.		2,6747	1,07383
14	Duygularımı yazılı bir biçimde ifade etmekte güçlük yaşarım.		2,7091	1,10746
15	Yazmanın eleştirel düşünme becerimi geliştirdiğine inanırım.		2,5481	1,07874
16	Yazmak kişisel gelişimimi olumlu yönde etkiliyor.		2,5216	1,11899
17	Yazmanın öğrenmeyi olumlu etkilediği görüşüne katılırım.		2,7644	1,09484
18	Yazmak hayal gücümü geliştiriyor.		2,5962	1,08739
19	Yazı yazmak benim için bir ihtiyaçtır.		2,2692	1,04261
20	Yazma konusunda endişelerim vardır.		2,9415	1,10722

Ortaöğretim öğrencilerinin genel yazma alışkanlıklarına dair bulgular incelendiğinde; öğrencilerin *Yazma konusunda endişelerim vardır.* maddesine ilişkin ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olması dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra *Yazmanın öğrenmeyi olumlu etkilediği görüşüne katılırım.* maddesi de en yüksek ortalaması olan maddelerden birisi olarak görülmektedir. *Duygularımı yazılı bir biçimde ifade etmekte güçlük yaşarım.* maddesi de yüksek ortalamaya sahip olan maddelerden birisidir. Ayrıca *Arkadaşlarımla mektuplaşıyorum.* maddesinin en düşük ortalamaya sahip olan madde olduğu görülmektedir. *Öykü yazarım.* maddesi de ölçek maddeleri içinde düşük ortalamaya sahip maddelerinden biridir. Aynı şekilde *Şiir yazarım.* maddesi de düşük ortalamaya sahip olan diğer maddelerden biridir.

Ulaşılan bulgulardan hareketle, öğrencilerin yazmaya yönelik isteksizlik ve kaygıya sahip olduğu, ayrıca farklı türlerdeki metinlerle kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığının gelişmediği söylenebilir.

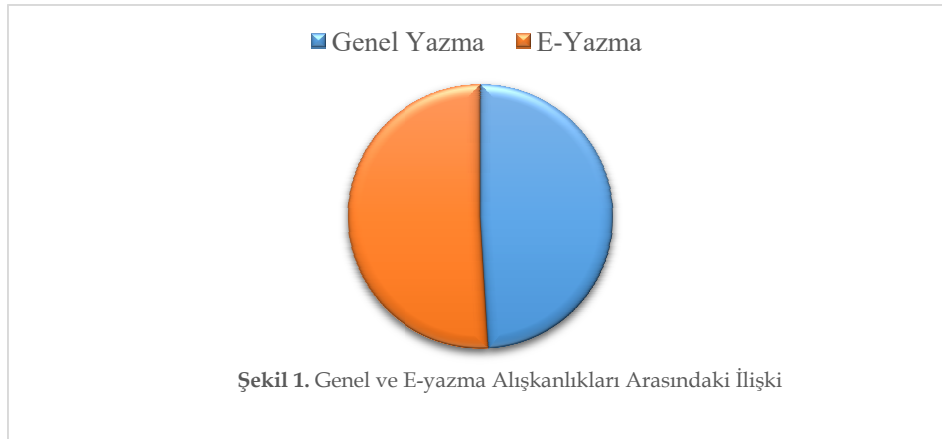

3.3. Ortaöğretim Öğrencilerinin Genel ve Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 4. Ortaöğretim Öğrencilerinin Genel ve e-yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki

Yazma Türleri	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Genel Yazma	1248	2,2464	,48485	-4,202	0,000
E-yazma		2,3344	,55444		

Tablo 4'teki ortaöğretim öğrencilerinin genel ve e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde, öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarının genel yazma alışkanlıklarına oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin genel yazma ile e-yazma alışkanlıkları arasında e-yazma lehine anlamlı bir farkın olduğu da tespit edilmiştir ($p<0,05$). Öğrencilerin teknolojiyle iç içe yaşadığı günümüzde yazma becerilerinin genellikle teknolojik araçlarla gerçekleştirildiği göz önüne alınırsa e-yazma alışkanlıklarının daha sık kullanıldığı söylenebilir.

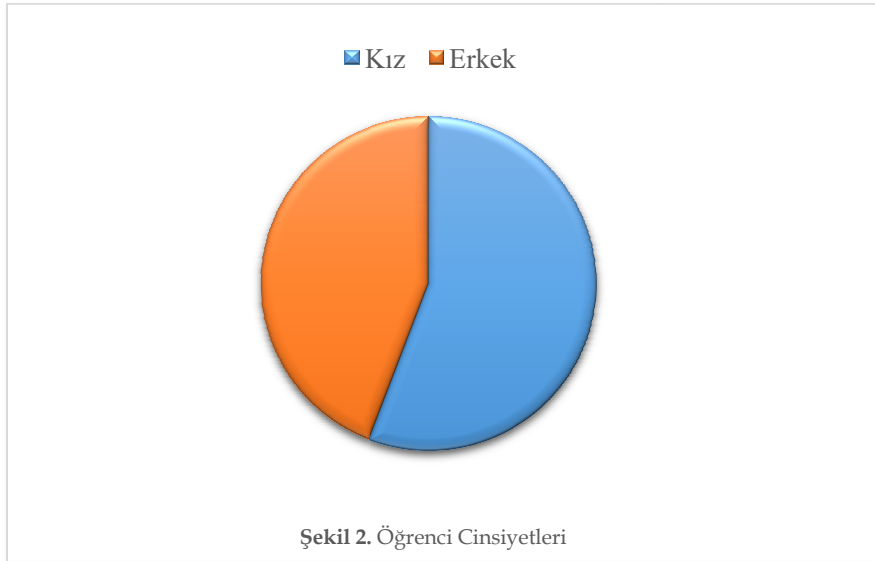
Şekil 1'de ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının kalem yazmaya göre anlamlı biçimde farklılaştığı görülebilmektedir.

3.4. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 5. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cinsiyetleri

Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Kız	696	2,3969	,54591	4,503	0,000
Erkek	552	2,2557	,55557		

Tablo 5'teki ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetleri ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi gösteren bulgular incelendiğinde; kız öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Nitekim kız öğrencilerin e-yazma alışkanlığı ortalaması $X=2,3969$ iken erkek öğrencilerin $X=2,2557$ 'dir. Bununla birlikte ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının kız öğrenciler lehine anlamlı fark gösterdiği de tespit edilmiştir. ($t=4,503$, $p<0,05$).

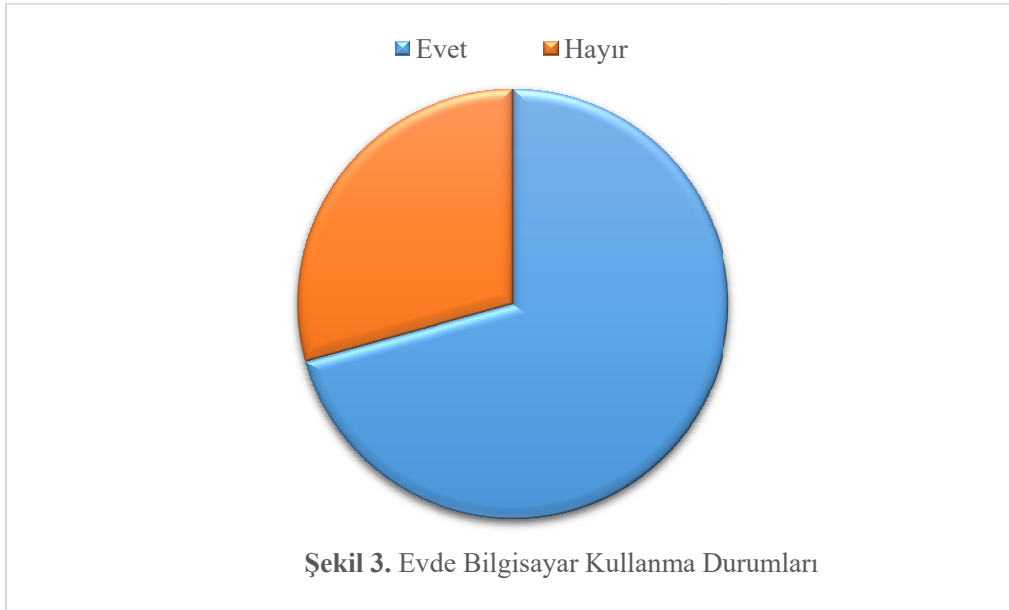
Şekil 2’de kız öğrencilerin e-yazma ortalamalarının erkeklerden anlamlı biçimde farklılaştığı görülebilmektedir.

3.5. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evde Bilgisayar Kullanma Durumları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 6. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evde Bilgisayar Kullanma Durumları

Bilgisayar Kullanımı	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Evet	882	2,3789	,54512	4,433	0,000
Hayır	366	2,2272	,56273		

Ortaöğretim öğrencilerinin evde bilgisayar kullanma durumları ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde; öğrencilerin 882’sinin bilgisayar kullandığını, 366’sının ise bilgisayar kullanmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle öğrencilerin özellikle evde bilgisayar vasıtasıyla e-yazma etkinliklerini sürdürdükleri söylenebilir. *Evde bilgisayar kullanan* öğrencilerin e-yazma alışkanlığı ortalaması $X=2,3789$ iken hayır diyenlerin e-yazma alışkanlığı ortalaması $X=2,2272$ ’dir. Ortaöğretim öğrencilerinin bilgisayar kullananların kullanmayanlara göre anlamlı düzeyde farklılık olduğu da görülmektedir ($t=4,433$, $p<0,05$). Günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte artık hemen hemen her evde bilgisayar kullanıldığı dikkate alındığında bilgisayar teknolojilerinin e-yazma alışkanlıkları üzerinde etkili olduğu daha net anlaşılabilir.

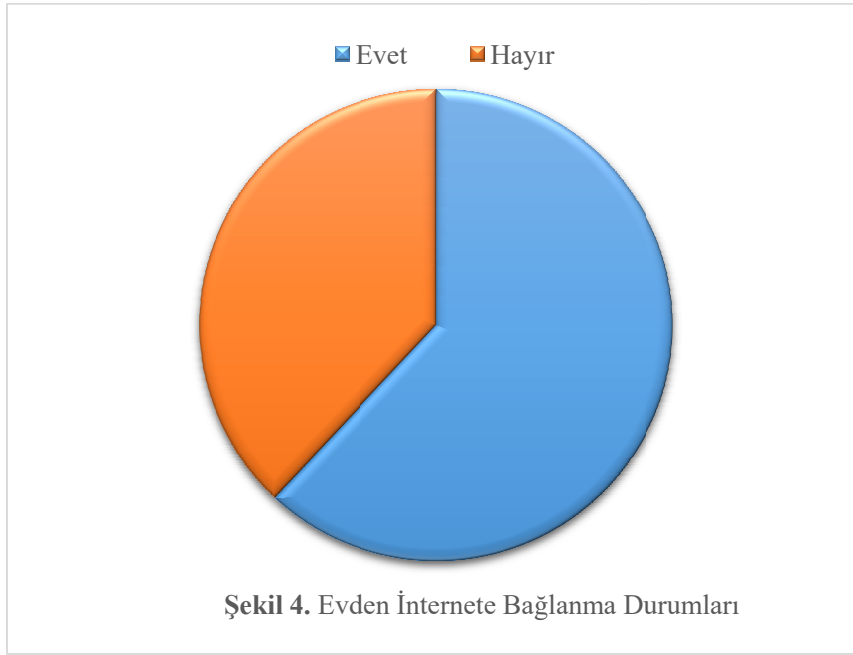
Şekil 3'te evde bilgisayar kullananların kullanmayanlara göre e-yazma alışkanlıklarının daha yüksek olduğu görülebilmektedir.

3.6. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evden İnternete Bağlanma Durumları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 7. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evden İnternete Bağlanma Durumları

İnternet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Evet	773	2,3887	,56462	4,518	0,000
Hayır	475	2,2461	,52620		

Ortaöğretim öğrencilerinin evden internete bağlanma durumları ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde; evden internete bağlananların sayısı 773 iken internete bağlanmayanların sayısı 475 kişi olarak görülmektedir. Evden internete bağlananların e-yazma alışkanlığı ortalaması $X=2,3887$ iken evden internete bağlanmayan öğrencilerin e-yazma alışkanlığı ortalaması ise $X=2,2461$ olarak tespit edilmiştir. Bu bulgu, evden internete bağlananların e-yazma alışkanlığının evden internete bağlanmayanlara göre anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermektedir ($t=4,518$, $p<0,05$). Bu bulgudan yola çıkarak haberleşme, bilgi edinme ve paylaşma amacıyla internet erişiminin öğrencilerin e-yazma yaşantılarını doğrudan etkilediği söylenebilir.

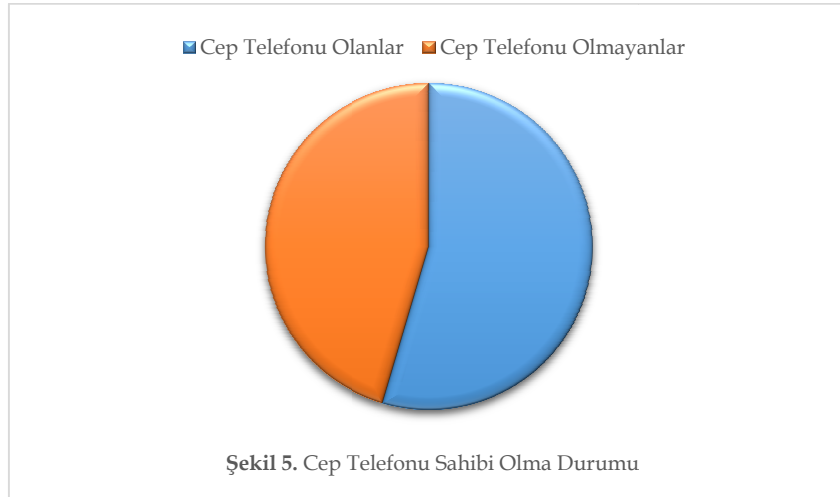
Şekil 4'te, evden internete bağlananların e-yazma alışkanlığının evden internete bağlanmayanlara göre daha yüksek olduğu görülebilmektedir.

3.7. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cep Telefonu Sahibi Olma Durumları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 8. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cep Telefonu Sahibi Olma Durumları

Cep Telefonu	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Evet	1034	2,4036	,53715	10,068	0,000
Hayır	214	2,0003	,51475		

Ortaöğretim öğrencilerinin cep telefonu sahibi olma durumları ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde; ortaöğretim öğrencilerinin 1034'ünün cep telefonu sahibi olduğu, 214 kişinin ise cep telefonu sahibi olmadığı görülmektedir. Cep telefonu sahibi olanların e-yazma alışkanlığı ortalaması $X=2,4036$ iken cep telefonu sahibi olmayanların ortalaması $X=2,0003$ 'dür. Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının cep telefonu sahibi olanlarda olmayanlara göre anlamlı düzeyde fark olduğu görülmektedir ($t=10,068$ $p<0,05$). Cep telefonu sahibi olan öğrencilerin cep telefonu olmayanlara göre daha fazla e-yazma faaliyeti içerisinde olduğu gözlemlenmektedir. Cep telefonu, e-yazma eyleminin en fazla gerçekleştirildiği teknolojik araçtır. Mesajlaşma, sözlü ve yazılı görüşme ve diğer paylaşımlar için cep telefonlarına gün içinde sıklıkla başvurulmaktadır. Bu bulguya göre de, cep telefonu kullanımı e-yazma alışkanlığını doğrudan etkilemektedir.

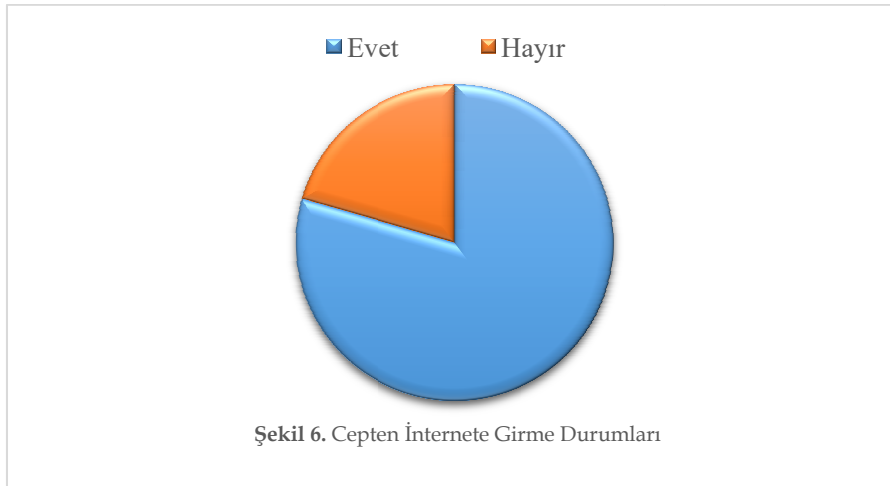
Şekil 5'te cep telefonu sahibi olan öğrencilerin e-yazma alışkanlığının cep telefonu sahibi olmayanlara göre daha yüksek olduğu görülebilmektedir.

3.8. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cepten İnternete Girme Durumları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 9. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cepten İnternete Girme Durumları

Cepten İnternet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Evet	992	2,3961	,53948	7,918	0,000
Hayır	256	2,0957	,54789		

Ortaöğretim öğrencilerinin cepten internete girme durumları ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde; cepten internete girenlerin sayısı 992 kişi iken, girmeyenlerin sayısı 256 kişi olarak görülmektedir. Cepten internete giren öğrencilerin e-yazma alışkanlığı ortalaması $X=2,3961$ iken cepten internete girmeyen öğrencilerin e-yazma alışkanlığı ortalaması $X=2,0957$ 'dir. Bu bulgudan hareketle cep telefonundan internete giren öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarının cep telefonundan internete girmeyen öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($t=7,918$ $p<0,05$). Buna göre öğrencilerin cep telefonu ile internete bağlandıklarında e-yazma faaliyetlerini daha aktif bir şekilde kullandıkları söylenebilir. Öğrencilerin gerek evden gerekse de cep telefonu ile internete bağlanma durumları değerlendirildiğinde, her iki şekilde de e-yazma alışkanlıklarının bu durumdan etkilendiği anlaşılmaktadır. Bu duruma etki eden en önemli faktörün internet bağlantısı olduğu düşünülürse özellikle öğrencilerin farklı ortamlarda olsalar bile internete ulaştıkları anda e-yazma faaliyetleri içerisinde olabildikleri açıktır.

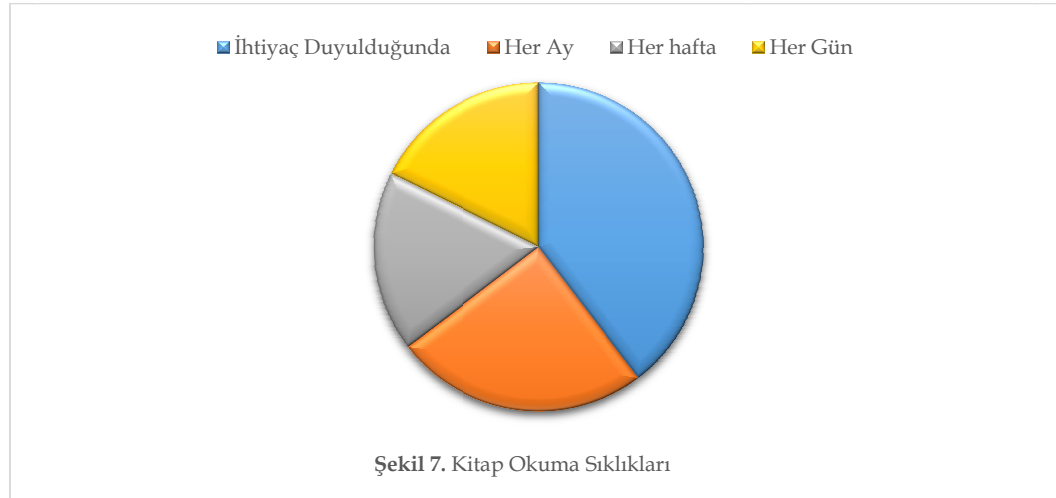
Şekil 6’da cepten internete giren öğrencilerin e-yazma alışkanlığının girmeyenlere göre daha yüksek olduğu görülebilmektedir.

3.9. Ortaöğretim Öğrencilerinin Kitap Okuma Sıklıkları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 10. Ortaöğretim Öğrencilerinin Kitap Okuma Sıklıkları

Kitap Okuma Sıklığı	N	Ortalama	Std. Sapma	F _(3,1244)	p
İhtiyaç Duyulduğunda	495	2,2427	,59294	22,986	0,000
Her Ay	311	2,2395	,58421		
Her Hafta	222	2,4713	,40928		
Her Gün	220	2,5368	,46173		

Ortaöğretim öğrencilerinin kitap okuma sıklıkları ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde; öğrencilerin 495’i ihtiyaç duyulduğunda, 311’i her ay, 222’si her hafta, 220’si ise her gün olarak görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ile e-yazma alışkanlık ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; ihtiyaç duyduğunda kitap okuyanların ortalaması $X=2,2427$, her ay okuyanların ortalaması $X=2,2395$, her hafta okuyanların ortalaması $X=2,4713$ ve her gün kitap okuyanların ortalaması ise $X=2,5368$ olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre ihtiyaç duyduğunda kitap okuyanların her ay, her hafta ve her gün kitap okuyanlara göre e-yazma alışkanlıklarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu da görülmüştür ($F=22,986$, $p<0,05$). Bu bulgu, kitap okumanın e-yazma alışkanlığı üzerine etkili bir değişken olduğunu, ayrıca her gün ve her hafta kitap okuyanların daha yüksek düzeyde e-yazma alışkanlığına sahip olduğunu göstermektedir. E-yazma alışkanlıklarındaki artışın okumaya bağlı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin geleneksel yazmaya göre daha rahat yazma eylemi içerisinde bulunduğu e-yazma ortamları bu durumun önemli sebeplerinden biri olarak gösterilebilir.

Şekil 7’de ihtiyaç duyduğunda kitap okuyanların her ay, her hafta ve her gün kitap okuyanlara göre e-yazma ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıkları belirlemeyi ve çeşitli açılardan değerlendirmeyi amaçlayan araştırma şu sonuçlara ulaşmıştır:

Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıkları üç alt boyutta incelenmiştir. Yazmanın psikolojisi açısından e-yazmanın öğrencileri endişe ve yorgun hissetmeye yönelttiği, yazma dersine karşı motivasyonu da olumlu etkilemediği tespit edilmiştir. Dil ve anlatım açısından ise e-yazma çalışmalarında bulunurken öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarına dikkat ettiği, e-yazma etkinliğinde bulunurken Türkçe karakter kullanmaya dikkat ettikleri görülmektedir. Araçlar başlığı açısından sonuçlara bakıldığında öğrencilerin gün içerisinde elektronik ortamlarda yazma ihtiyacı duydukları ve düşüncelerini önce kâğıda sonrasında ise bilgisayarda yazdıkları tespit edilmiştir. Bu durum e-yazma alışkanlıklarının sosyal hayatın her basamağında öğrenciler tarafından kullanıldığının bir göstergesidir.

Ortaöğretim öğrencilerinin genel yazma konusunda endişelerinin olduğu ve duygularını yazılı bir biçimde ifade etmekte güçlük yaşadıkları belirlenmiştir. Buna rağmen öğrencilerin yazma konusunda olumlu düşüncelerinin de olduğu görülmektedir. Yazmanın öğrenme üzerindeki olumlu etkisi olduğu görüşüne sahip oldukları gözlemlenmektedir. Ayrıca yazmanın eleştirel düşünce becerilerini geliştirdiği ve kişisel gelişimlerine olumlu yönde etki ettiği tespit edilmiştir.

Ortaöğretim öğrencilerinin öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarının genel yazma alışkanlıklarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Duran'ın (2013) ilköğretim öğrencilerin kalem ve klavye ile yazma alışkanlıklarını karşılaştırdığı çalışmada ise, öğrencilerin yazma becerileri üzerinde kalem (yani genel yazma) ve klavye (yani e-yazma) ile yazmanın anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç ile araştırmada ulaşılan sonuç örtüşmemektedir. "Eğitimciler göre kalemle yazmanın avantajları; kolay duygu aktarımı, psikomotor beceri gelişimi, kişiye özgü, akılda kalıcı, kolay ulaşılabilirlik-temin kolaylığı, kişiliğimizi yansıtır, alışkanlık, zevk verir, düzen alışkanlığı kazandırır" (Polat, 2018, 145). Bireylerin e-yazma sürecinde, sadece teknolojinin sağladığı imkanlarla değil bunun yanı sıra kolay ve ulaşılabilir olması da önemli bir faktördür. Birey yazma sürecine dahil olan bütün unsurları göz önünde bulundurarak kendisi için rahat olanı tercih etmek istemektedir. Bireyin e-yazma becerisinin gelişmesine doğrudan etki eden önemli bir faktördür. Böylece bireyin e-yazma alışkanlığı da gelişim göstermektedir. Bu sürecin en dikkat edilmesi gereken tarafı öğrencilerin genel yazma eğitimi aldıktan sonra yazma sürecini e-yazma becerileriyle devam ettirebilir olmasıdır. Bireylerin erken yaşlarda kalemle yazma eğitimi almalarını sağlanarak eğitim hayatının ilerleyen dönemlerinde e-yazma becerisini kazanmalarına öncelik verilmelidir.

Cinsiyet değişkeni açısından kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre e-yazma alışkanlıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin e-yazma alışkanlıkları arasında da kız öğrenciler lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. "Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemesidir. Ölçeğin tutum, teknik, bilişsel ve sosyal alt boyutlarında da cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Kız öğrencilerin dijital okuryazarlık puanları 65,08 iken erkek öğrencilerin dijital okuryazarlık puanları 64,36'dır. Bu sonuç doğrultusunda kız öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin erkek öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinden daha iyi olduğu şeklinde yorumlanabilir" (Sarıkaya, 2019, 1105). Bu sonuç ile araştırmada ulaşılan sonuç örtüşmektedir. Buna karşın Maden'in (2019) ortaokul öğrencilerinin e-yazma düzeylerine dair araştırmada cinsiyetin klavye ile yazma alışkanlıkları üzerinde etkili bir değişken olmadığı görülmüştür.

Ortaöğretim öğrencilerinden evinde bilgisayar kullananların sayısının kullanmayanlara oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarını okul dışında ev ortamında da sürdürdüklerinin önemli bir göstergesidir. Öğrencilerin e-yazma becerisini aktif olarak kullandıkları ortamlardan birisi olan ev ortamı onların bilgisayar başında geçirdikleri süreyle de değerlendirilebilir. Özellikle bilgisayar başında gerek klavyeyle yazarak gerekse de ekrana yazma olarak değerlendirilen e-yazma çalışmaları hayatın her anında kendine yer bulabilmektedir.

Ortaöğretim öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun gün içerisinde evden internete bağlandıkları görülmüştür. Öğrencilerin e-yazma etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için gerekli olan adımlardan birisi olan internet bağlantısı e-yazma alışkanlığının kazanılmasında önemli bir araçtır. İnternet bağlantısı ile iletişim sürecini başlatan birey, bu yolla sürekli bir e-yazma etkinliği içerisinde yer alabilmektedir. "Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık durumlarında günlük internet kullanım süresi değişkenine göre toplam puan ve teknik alt boyut puanında anlamlı farklılık bulunmuştur. Günlük internet kullanım süresi 1 saatten az olan Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri 63,58; 1-2 saat arası olanların 61,50 ve 2 saatten fazla olanların 65,88 bulunmuştur. Bu sonuç günlük internet kullanım süresi ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu göstermektedir" (Sarıkaya, 2019, 1106). Bu sonuç araştırmadan elde edilen sonuçla benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin özellikle eğitim-öğretim sürecine dahil oldukları yıllardan itibaren e-yazma becerilerini geliştiren etkinlikler yapılması gerekmektedir. Yenilen öğretim programları Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı derslerinin ünite kazanımlarında blog, e-posta gibi e-yazma çalışmaları bu anlamda önemli çalışmalardır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki e-yazma becerileri bireylerin hayat boyu kullanacakları bir beceridir. Bu becerinin sadece okul ortamında değil, sosyal hayatın her aşamasında geliştirilebilir olması da dikkate değer bir durumdur.

Ortaöğretim öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun cep telefonu sahibi olduğu görülmüştür. "Cep telefonlarının maliyetindeki düşüş, geliştirilen özellikleri ve yaygınlığı düşünüldüğünde bu iletişim aracını, eğitim faaliyetlerinin dışında tutmak mümkün değildir. Her yaş grubunun kullanımına açık bu taşınabilir araç; kişiler arası iletişimin dışında günümüzde servisler yardımıyla haber edinme, internet imkânlarıyla bilgi edinme, resim çekerek gözlem yapma, yapılan gözlemleri paylaşma ve ses dosyalarını dinleme imkânlarıyla çok amaçlı bir boyuta ulaşmıştır" (Bülbül, 2006, 307). Bu sonuç araştırmada elde edilen sonuçla

benzerlik göstermektedir. Özellikle yazdıklarını paylaşma ve sürekli iletişim hâlinde olma isteği cep telefonlarının kullanım olanaklarını genişletmiştir. Cep telefonu sahibi olan öğrencilerin cep telefonu olmayanlara göre daha fazla e-yazma etkinliği içerisinde olduğu görülmektedir. Buradan hareketle cep telefonu sahibi olmalarının e-yazma alışkanlığı kazanmalarındaki etkisi oldukça fazla olduğu ifade edilebilir. Sosyal yaşamın içerisinde öğrencilerin özellikle etkili iletişim imkânları için kullandığı cep telefonu, e-yazma alışkanlığını arttıran önemli bir araçtır.

Ortaöğretim öğrencilerinden cepten internete girenlerin girmeyenlere göre daha fazla e-yazma etkinliği içerisinde olduğu görülmüştür. Sürekli iletişim hâlinde olmak, mesaj yazmak ve bilgi paylaşmak söz konusu olduğunda internet bağlantısı oldukça önemlidir. Bu açıdan değerlendirildiğinde öğrencilerin sahip oldukları internet bağlantısı onların e-yazma etkinliği gerçekleştirmesinde önemli bir araçtır.

Ortaöğretim öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun ihtiyaç duyduğunda kitap okuduğu görülmüştür. "Örneklemdaki adayların dijital ortamlardaki yazma alışkanlıkları ile günlük basılı materyal okuma süreleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($f=1,747$, $p=0,146$). Ancak günlük basılı materyal okuma süresi 1 saatten az olan adayların elektronik yazma ortalamalarının yüksek olması ($x=2,7811$) ve bunu 2 saatten fazla okuma süresine ($x=2,7244$) sahip adayların takip etmesi dikkat çekmektedir" (Maden ve diğ., 2018, 108). Bu durum öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına sahip olmadıklarının bir göstergesi olup araştırma sonuçlarıyla aynı doğrultudadır.

E-yazma alışkanlıklarının değerlendirildiği bu çalışmanın sonuçları öğrencilerin bu beceriye sahip olmasının hayat boyu öğrenme için önemli olduğunu tekrar gözler önüne sermiştir. Ancak bu noktada geleneksel yazmanın göz ardı edilmemesi gerektiği de bulgulardan anlaşılmaktadır "Kalemi savunular teknolojik araçlar, internet ve elektrik olmadığında yazı yazmanın zor olacağını, insanların kendilerini ifade edemeyecekleri ve yazılı iletişimin tehlikeye gireceğini öne sürmektedirler. Klavyeyi savunular ise yazının geleceğinin teknolojik araçlara bağlı olduğunu, bundan ayrı düşünülmemeyeceğini, kalemle yazmanın eski bir gelenek olduğunu ve gelecekte yerinin olmayacağını öne sürmektedirler. Eğitimciler ise öğrencilere önce kalemle yazmanın öğretilmesi, ardından tuşlara geçilmesi, her iki becerinin de geliştirilmesine ağırlık verilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Öğrencilerimizin dil, zihinsel, duygusal, sosyal ve bedensel gelişimleri açısından önce kalemle yazma öğretimine ağırlık verilmelidir. Kalemle yazma becerileri yeterince geliştikten sonra tuşlarla yazma öğretimine başlanmalıdır. İlk ve ortaokul boyunca her iki becerinin de geliştirilmesi üzerinde durulmalıdır. Böylece okuyan, yazan, düşünen, araştıran, sorgulayan ve ülkemizin geleceğine yön veren bireyler yetiştirilmelidir" (Güneş, 2016, 30). Öğrencilerin çocukluk dönemlerinden itibaren kalemle yazma eğitimi almalarına özen gösterilmeli ve bu durum ilk okuma-yazma çalışmalarıyla desteklenmelidir. İlkokul ve ortaokul dönemlerinde alınan yazma eğitiminin ortaöğretim düzeyinde e-yazma etkinlikleriyle destek verilmesi gerekmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin derslerde e-yazma etkinliklerinde bulunurken daha aktif olmaları önemli sonuçlardan biridir. Ayrıca e-yazma etkinlikleri gerçekleştirirken yazım ve noktalama kurallarına dikkat etmeleri de e-yazma alışkanlıklarını destekleyen bir sonuçtur. Öğrencilerin e-yazma etkinliklerine karşı olan bu olumlu tutumu onların yazma becerilerini teknolojik gelişmeler altında gerçekleştirmesinden kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin günlük hayatta e-yazma etkinliklerinde bulunma ihtiyacı da onların bu gereksinimi sürdürmek istemelerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Hayat boyu sürdürülebilir bir etkinlik olan e-yazma alışkanlığı öğrencilerin okul sürecinde edindikleri becerilerle daha da bilinçli hâle gelmektedir. Bütün bunlara rağmen öğrencilerin hâlâ e-yazma konusunda endişelerinin olması ve okulda kendilerini yorgun hissediyor olmaları da e-yazma alışkanlıkları önünde duran engeller olarak gösterilebilir.

Öneriler

Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının değerlendirildiği bu çalışmada elde edilen sonuçlara yönelik önerileri şu şekilde sıralanabilir:

Öğrencilere derslerde konunun içeriğine uygun e-yazma örnekleri düzenli olarak yaptırılabilir.

Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma becerilerini geliştirebilecek ev etkinlikleri önerilebilir.

Öğretmenler e-yazma becerilerini destekleyici proje konuları dağıtabilir.

Okulların fiziki yapısı da göz önüne alınarak e-yazma faaliyetlerine uygun sınıfların sayısı arttırılabilir.

Öğretmenlere yönelik e-yazma faaliyetlerini içine alan hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.

Aileleri e-yazma konusunda bilinçlendirmeye yönelik eğitimler verilebilir.

Öğrencilerin gerek okul ortamında gerekse de evde kullandıkları e-yazma ortamları sağlık açısından daha uygun hâle getirilmelidir. Boyun, bel ve göz problemlerine dikkat edilmelidir.

Öğrencilere e-yazma konusunda dikkat edilecek hususlar ve doğru Türkçe kullanımı hakkında düzenli bilgilendirmeler yapılabilir.

Öğrencilere ve ailelere güvenli internet kullanımı konusunda düzenli eğitimler verilebilir.

Öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarını hayat boyu sürdürebilecekleri projeler geliştirilerek bu becerinin sürdürülebilirliği sağlanabilir.

Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı ders kitaplarında e-yazma çalışmalarını destekleyen etkinliklere daha çok yer verilebilir.

Öğretim programlarında yer alan blog ve e-posta kullanımı dışında güncel tür ve içerikler de öğretim programlarına dâhil edilebilir.

E-yazma çalışmaları gerçekleştirilirken okulun bütün birimleri bu sürece dâhil edilerek daha verimli çalışmalar yapılabilir.

Okullarda e-yazma etkinliklerinin sayısı artırılarak e-gazete, e-dergi, e-kütüphane gibi içerikler gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Alanazi, A. (2013). *Using electronic writing to promote students' writing*, Washington, USA: Eastern Washington University, Cheney.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Bülbül, M.Ş. (2006). Ortaöğretim öğrencilerinin cep telefonu kullanımı üzerine bir araştırma. *IETC*, 19(21), 307-310.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemAkademi Yayıncılık.
- Çetinkaya, L. ve Keser, H. (2014). Öğretmen ve öğrencilerin tablet bilgisayar kullanımında yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 4(1), 13-34.
- Duran, E. (2013). Yazmada etkililik: kalem ve klavyeye yönelik bir karşılaştırma. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(3), 179-187.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar modeller*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güneş, F. (2016). Eğitimde kalem ve tuşlarla yazma tartışmaları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 19-33.
- Karatay, H. (2013). Süreç temelli yazma modelleri. (Ed. M. Özbay.). *Yazma eğitimi*, içinde ss.21-40. Ankara: Pegem Akademi.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (2017). *Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programı*. Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (2017). *Türkçe Dersi öğretim programı*. Ankara.
- Maden, S., Banaz, E. ve Maden, A. (2018). Türkçe öğretmen adaylarının dijital ortamlardaki yazma alışkanlıkları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 103-112.
- Maden, A. (2019). Ortaokul öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının incelenmesi. *Uluslararası V. TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı*, s.1088-1097. 27-29 Haziran 2019, İstanbul.
- Özdemir, N.H. (2011). *Türkçe öğretmeni adaylarının yazma alışkanlıkları üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Polat, H. (2018). *Eğitimcilerin kâğıttan okuma ve ekran okuma ile kalemle yazma, klavyeyle yazma ve elektronik kalemle yazmaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sarıkaya, B. (2019). Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, 12(69), 1098-1107.